

Nejenom z obrazů jednotlivého mistra, ale i z obrazů jedné generace jako celku je cítit určitý tep. Tvoří se nový poměr mezi prostorem a jeho naplněním, kompozice se vyvíjejí k vyváženosti závaznosti, v kresbě a modelaci ucítíme stejného ducha klidu, stejnou klidnou povahu, která v nové kráse nemůže chybět.

Heinrich Wölfflin (Die klassische Kunst, Basel 1898)

BARBARA HÖLLER

Podle Clementa Greenberga, který ve svých spisech z roku 1940 vyžadoval čistotu uměleckých druhů pro „tep své generace“ můžeme malbu nazývat jako umění plochy. S pomocí iluzionistických pomůcek slohu, a zvláště s malbou, která cíleně zdůrazňuje aspekt prostoru, dochází k nepřipustnému přestupování mezi druhy umění. Modernistický obraz je podle Greenberga omezený na dvě dimenze a je abstraktní.¹ Další běh dějin umění ovšem přinesl vůči tezi Greenberga umělecký odpor. Důraz na autonomní přesvědčivost tvaru, který nedospěl ke svým prvkům skrze obvyklou abstrakci, a malba, která se zabývá sama sebou a svými imanentními prostředky výrazu, jsou jen dvě z více takových tendencí. Zvláště tady, v napětí mezi objektem, dvojrozměrností a otázkou po hmotném charakteru barvy, se pohybuje umělecká tvorba Barbary Höller. Struktura jejích obrazů se snaží o systematizaci tím, že si před procesem malování stanovuje určitá pravidla. Kruhové vývrtky organizující plochy MDF desek (druh dřevotřísky) odrážejí určitou hloubku.

Neorientují se podle žádného centra. Pro výstavbu obrazu jsou rozhodující dva základní prvky: odstranění objemu vyvrtáním děr do podkladu (nosiče obrazu) a naplněním těchto vývrtů barvou. Už rané práce Barbary Höller mají kdesi „za tématem“ otázku po významu nosiče obrazu a jeho povrchu. Barvou obvykle maskovaná dřevěná deska se procesem „malování“ odkryje a stává se součástí kompozice. V roce 2002 začala Barbara Höller navrtávat povrch desek, nejdříve zdánlivě náhodně, později v přísně lineárním rastru. Není náhodou, že v těchto pracích navazuje na klasickou olejovou malbu, která stojí v historickém kontextu na čestném místě. Bez šepsu a bez fermeže působí proces schnutí na olejovou barvu ničivou silou. Barva se rozpuká a tvoří trhliny. Čerstvě namalovaný obraz najednou nese stopy stárnutí.

V roce 2003 vznikly první práce „*stupňování barevnosti*“ akrylem. V těchto obrazech vylučuje Barbara Höller náhodu, i když výsledek není navzdory stanoveným parametrům předvídatelný. Autorka vytváří podmínky, v nichž se barva může vyvíjet. Řada začíná bílou. Malíčka nanáší základní standardizovanou akrylovou barvu stříkačkou. Objem barvy, který vzala z nádoby, jakoby vrací zpět ve stejném objemu v podobě odpovídající základnímu barevnému tónu obrazu. Má-li jít o červený barevné stupňování, vzniká stejným způsobem nejprve velice bledá růžová barva, která se krok za krokem změní do syté červené. Postup se zdá promyšlený do detailu, ale zároveň zahrnuje i prvky neznámého, nečekaného. Jakmile autorka začne práci s obrazem, drží se už stanovených pravidel a barevné stupňování se tak už nedá ovlivnit.

Tvůrčí vůle umělkyně, její duktus, její zásah do procesu tvorby je tady jasně v pozadí, za vlastní dynamikou obrazu. Duální procesy a procesy transferu rozptylují přísnou dynamiku prvních děl. Dvě barvy různého odstínu se střídavě míchají každou druhou řádku s bílou barvou. Z barevných řádků se vyvíjejí stínové hry, další obrazy září jakoby vizuálním záznamem zvuku v různé barevné intenzitě. Jak struktura, tak „syť“ barevné intenzity

¹ Clement Greenberg, Zu einem neueren Laokoon (1940), in ders. Ausgewählte Essays und Kritiken, Hersg. Karlheiny Lüdeking, Dresden 1997

udržují obrazy přes jejich optickou dynamiku v klidné rovnováze. Přes překračování hranic směrem ke třírozměrnosti zůstává pro Barbaru Höller malba tématem. Avšak bez jakýchkoliv iluzivních anebo narativních ambicí. To je další důvod, proč jí vyhovuje jakost průmyslově vyráběných dřevotřískových desek (MDF), které nepřipouštějí žádné romantické asociace, ale odpovídají každodennímu světu. Do desek vyvrtané kruhové otvory jsou východiskem barevných tónů, určí strukturu obrazového nosiče a převádějí ho do třetí dimenze. Empirická prozkoumávání těchto mezních prostorů jsou pracovní poli vystudované matematicky. Jde o procesy které často trvají léta a ze kterých vzniká několik skupin děl. Časem Barbara Höller redukuje vlastní „rukopis“ ještě víc a začíná vrtákem dělat to, co předtím dělala rukou. Práce jsou nyní zjevně hladší a přísnější, hmotné plasticity zjevně ubývá.

Je logické a konsekventní že Barbara Höller následně uvolňuje barvu z jejího podkladu (nosiče), aby to, co původně nanášela na plátno nebo stříkala do otvorů dřevotřískových desek, bylo samostatně hmatatelné.

V nejnovějších pracích tvoří variabilní, flexibilní, libovolně tvárné objekty. Skládané a rolované kusy tvoří těla, napodobují hmotnou podstatu kůže nebo pleti, kopírují textilní záhyby a vedou sympatický vlastní život.

Další cesta vede Barbaru Höller zpět k plátnu, po několika letech zase v sérii ONELINER maluje. Tuš se rozlije po plátně, během schnutí vytváří plochy s tmavými okraji: monochromatický podklad pro stříkačkou nanášeou barvu. Utvářejí se buď v systému rozšiřujícím se z centra ke všem stranám anebo s podobnou přísností, jakou vykazuje ruční psaní. Je to paradox ?

Není, protože pořád zde platí stejné parametry, jako u předešlých sérií: na autorce nezávislá dynamika a přesvědčivost materiálu. Dílo je neustále orientováno na proces, na vývoj v rámci předem určených struktur. Barva často překročí do hloubky okraj plátna a znovu nám položí otázku o nosiči obrazu.

Silvie Aigner, 2005

Barbara HÖLLER

se narodila v roce 1959 ve Vídni.

1977–1984: studium na Hochschule für angewandte Kunst a studium pedagogiky a matematiky na Universität ve Vídni

1987: cena země Dolní Rakousko

1991: stipendium v Budapešti

1993: spoluzakládá výstavní prostor Sehstal ve Vídni (v jeho vedení do roku 2001)

1994: 1. cena v soutěži Trend Art Spektrum

1995: stipendium v Římě

1996: stipendium v Japonsku (s Konradem Rautterem)

1998: 1. cena v umělecké soutěži Bauholding v Klagenfurtu

od roku 2002: učí na Hochschule für angewandte Kunst

Samostatné a skupinové výstavy v Německu, ve Francii, Itálii, Japonsku, Rakousku, na Slovensku, v Jižní Africe, v Singapuru, Švédsku, Česku, Turecku, Maďarsku, Spojených Arabských Emirátech, USA.